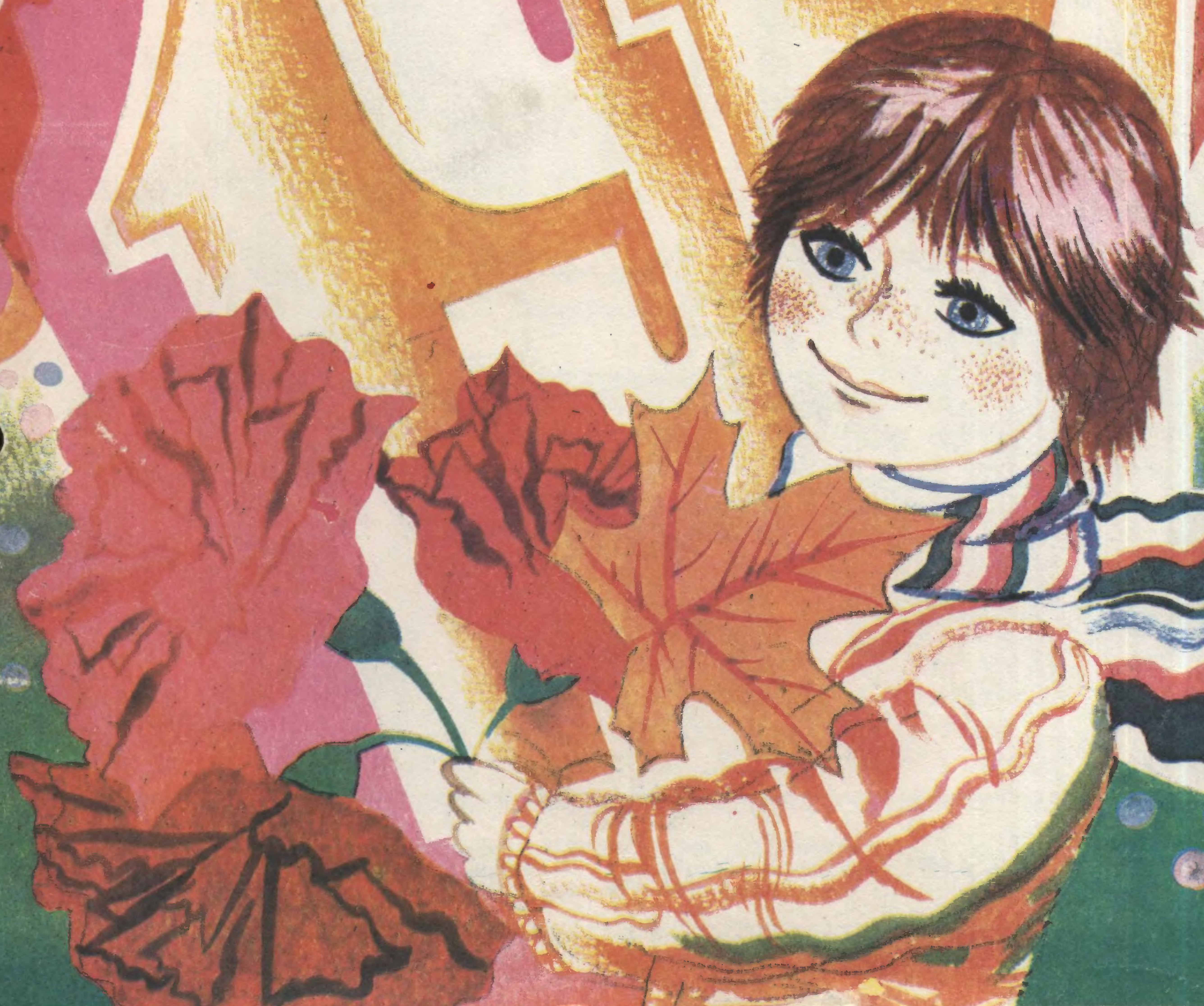
Барвінок

11
1987

ISSN 0132-5930

ДОРОГІ ДРУЗІ!

Прив'язаність до рідного дому, до стежин і вуличок, полів і річок дитинства не заважає людям щиро і ніжно любити Ленінград — колиску Великого Жовтня. Місто на Неві приваблює неповторними шедеврами видатних зодчих, великих російських майстрів. Але є у нас іще одне, неоціненне, найголовніше багатство, подароване історією. Воно назавжди закарбоване у назві ЛЕНІНГРАД. Так, історія і сучасність нашого міста, як і сама його назва, невіддільні від імені засновника першої у світі держави робітників і селян — В. І. Леніна.

Я часто пригадую ленінградських майстрів-умільців, які в голодні післявоєнні часи віддавали нам, хлопчакам, душевне тепло, навчали мужності, майстерності. А ще — любові до рідного міста. Коли нам, підліткам-токарчукам, у кінці зміни все здавалося одноманітним і нецікавим, поряд ставав хтось зі старих ленінградців і казав: «Геть хандру, хлопці! Хто хоче побачити справжній Ленінград — за мною!» І ватага напівголодних хлопчаків відгукувалась на цей заклик, заново відкриваючи для себе світлий Невський проспект, Марсове поле, дивовижний Літній сад, де білими ночами малював Тарас Шевченко. Та хіба розкажеш про всі романтичні куточки нашого міста?!

Знов іду знайомими вулицями, поспішаю до заводської прохідної, де все життя здобуваю собі право на такі дорогі для мене слова: «Я — ленінградець!»

Євген МОРЯКОВ,
робітник, Герой
Соціалістичної Праці

ТА РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ РАДИ ВСЕСОЮЗНОЇ ПІОНЕРСЬКОЇ
В. І. ЛЕНІНА ДЛЯ ШКОЛЯРІВ МОЛОДШИХ КЛАСІВ
Почесною Грамотою Президії Верховної Ради Української РСР

Діна ТЕЛЕВИЦЬКА

УРОК БІЛЯ СМОЛЬНОГО

Знов біля Смольного в саду
Веселий листопад,
І вітерець з Неви подув —
Згадав минуле сад.
Учитель клас привів сюди,
І ми дали зарок:
Запам'ятаєм назавжди
Сьогоднішній урок.
Говорить вчитель наш, і сад
Для нас — немов екран:
Матросів бачимо й солдат,
Робітників, селян.

На березі Неви-ріки
Тут кожен день кипів,
До Леніна йшли ходаки
Із сіл та хуторів.
І звідси вирушав народ
У свій «останній бій».
І починався поворот
У долі світовій.
...Нас вчитель поглядом обвів,
Сказав: «Закон простий,—
Вам далі йти шляхом дідів
І пам'ять зберегти.
Усе міцніють віра й дух,—
Нас не вернуть назад!..»
...Знов біля Смольного в саду
Веселий листопад.

Лев КУКЛІН

ПОБАЖАННЯ ВСІМ ДІТЯМ

Дружіть із вірним другом,
З трояндою й хвощем,
І з Волгою, і з Бугом,
Росою та дощем!

І з мудрими книжками
Дружіть багато літ,
З трудящими руками,
Що роблять кращим світ!

Дружіть із добрим сміхом
У будь-які часи.
Хай мрії дужий вихор
Додасть вам віри й сил!

Дружити необхідно
Із чистим джерелом,
І чорним чесним хлібом,
І з містом та селом.

Дружіть із громом травня,
Й прощанням журавлів,
І з прапором багряним,
Й зорею на Кремлі.

Дружіть завжди з ріллею,
Що наш годує день...
Лиш не дружіть з брехнею
Ніколи і ніде!

З російської.
Переклала Н. ПОКЛАД
Малюнки О. БАССА

Вам не доводилось підніматися по трапу на крейсер «Аврора»? Жаль. Ну, та не біда. Ви ще встигнете це зробити. Коли ми з Барвінком піднімалися, трап злегка поскрипував і погойдувався.

— Скільки років «Авроре»? — поцікавився Барвінок.

— У травні вісімдесят сім виповнилося.

— А трап — наче новенький! — здивувався Барвінок.

— Він і є новенький. Вся «Аврора» новенька. Зовсім недавно, до сімдесятиріччя Великого Жовтня, її оновили робітники того ж заводу, зі стапелів якого крейсер зійшов на воду. Тільки тоді завод називався «Нове Адміралтейство», а сьогодні — «Суднобудівний завод імені Жданова».

Ми пройшли палубою до просторої каюти, на стінах якої висіли картини, фотографії, карти.

— Оце так! — вигукнув Барвінок. — Ішли на корабель, а потрапили в музей.

— «Аврора» — це і крейсер, і музей, і пам'ятник революції.

На одній з фотографій Барвінок побачив пробоїну в борту корабля.

— У 1905 році «Аврора» брала участь у Цусімській битві з японцями, — перехопив запитальний погляд Барвінка моряк. — Багато наших кораблів загинуло тоді, але зранена «Аврора» зуміла врятуватися і повернутися в Балтійське море.

А далі я розповів Барвінкові, що за рік до Жовтневого повстання «Аврору» поставили на ремонт і на крейсер прийшли робітники. Швидко подружилися з ними аврорівці, і в жовтні 1917 року вони гуртом приєдналися до повсталого народу. Звичайно, про це стало відомо Тимчасовому урядові, і він наказав крейсеру терміново йти в море.

— Коли б не так! — відповіли аврорівці і першими на Балтиці підняли над своїм крейсером червоний стяг.

— Ми виконуватимемо накази лише Військово-революційного комітету і товариша Леніна, — заявили вони.

А комітет наказав крейсеру ввійти в Неву і стати біля Миколаївського мосту.

— Це неможливо, — спробував відмовитись командир. — Фарватер не перевірено. Сядемо на мілину.

— Обійдемося без вас, — сказав тоді комісар «Аврори» Олександр Бєлишев і попросив стернового Сергія Захарова:

— Сідай-но в шлюпку, переміряй глибини.

Згодом Захаров доповів:

— Фарватер чистий, глибина нормальна.

— Тоді ставай до штурвала...

— А де штурвал? — поцікавився Барвінок.

— Нагорі, на капітанському містку. Ходімо подивимось.

Незабаром ми опинилися біля розчинених дверей маленької каюти. Всередині стіл стоїть, на ньому радіоапаратура старовинна, телеграфний ключ.

— Це радіорубка! — здогадався Барвінок.

— Так. Звідси радіотелеграфіст «Аврори» Федір Алонцев передав ленінську відозву «До громадян Росії!». Відстукав оцим ось ключем:

«ВСІМ! ВСІМ! ВСІМ! ДО ГРОМАДЯН РОСІЇ!
ТИМЧАСОВИЙ УРЯД ПОВАЛЕНО. ДЕРЖАВНА ВЛАДА ПЕРЕЙШЛА В РУКИ ОРГАНУ ПЕТРОГРАДСЬКОЇ РАДИ РОБІТНИЧИХ І СОЛДАТСЬКИХ ДЕПУТАТІВ — ВІЙСЬКОВО-РЕВОЛЮЦІЙНОГО КОМІТЕТУ...»

А опівдні на крейсер приїхав комісар Військово-революційного комітету Антонов-Овсієнко.

— Стежте за сигналами з Петропавловської фортеці,— сказав він.— Коли на флагштоку фортеці піднімуть червоний прапор,— дайте холостий постріл. Це буде сигналом до штурму Зимового палацу.

З Барвінком на «Аврору»

Все передбачили аврорівці: на набережну вислали сигнальників. До гармати став комендор Євдоким Огнєв.

Хмарилося над мостом темне дощове небо. Кудись у сірий туман пішов загін аврорівців на чолі з матросом Олександром Неволіним — підмога повсталим. На крейсері увімкнули прожектори, і Зимовий палац висвітився з мороку.

— Сигналять!— долинуло з палуби.

Прогримів постріл, який підняв лави червоногвардійців, революційних солдатів і матросів. Здалеку докотилося могутнє «Ура!». Стрілки годинника показували 21 годину 45 хвилин.

— Ось вона, гармата, яка подала сигнал до штурму,— показав я Барвінкові.

— А з фашистами «Аврора» воювала?— запитав Барвінок.

— Авжеж. Коли гітлерівські війська підходили до Ленінграда, з корабля зняли всі гармати і поставили їх на підступах до міста. У найскрутніший для Ленінграда день батарея «Авроры» вдарила по окупантах, змела їхні танки і автомобілі.

— А потім, по війні?

— У 1948 році «Аврора» стала на свій вічний причал біля нахімовського училища. На крейсер прийшли перші нахімовці учитися морської справи. Через вісім років «Аврора» стала музеєм. З усіх куточків країни, зі всієї планети приїздять люди на палубу крейсера революції. Сімнадцять мільйонів відвідувачів побували тут.

— Ні,— заперечив Барвінок.— Вже більше. Адже ще й нас двоє...

З Барвінком подорожував

Вольт СУСЛОВ

Малюнок О. БАССА

Василь ОСТРОВСЬКИЙ

ЯК ВОЛОДЬКА У КРІСЛІ ЗАСНУВ

Притомився Володька. Ще й як притомився!.. Подумати тільки — майже через увесь Петроград пройшов: від Путіловського заводу до самого Двірцевого майдану.

Ніхто його, звичайно, йти сюди не приневолював. Навпаки, додому гнали. Та не така людина Володька, щоб найголовніше прогавити! На заводі тільки й балачок було, що сьогодні Тимчасовий уряд з палацу виженуть. Як же таке прогавити? Ушнипився за загоном товариша Суркова — так і дійшов до майдану.

А тут народу!.. Володька ледве протовпився поміж шинелями, куртками, пальтечками — на палац глянути. Он він який! Вікна, вікна, вікна! Колони білі. На даху якісь постаті стоять. Кам'яні, певне. Перед палацом — дровиняки стосами. З колоддя вогники зблискують. Стріляють звідти.

Коли б Володька не з-під арки дивився, а на дах виліз, то побачив би більше: як колишній царський палац облогою у півкільце взятий. Його оточили червоногвардійські загони, матроси, солдати, що перейшли на бік революції...

— Путіловці, в цеп!— долетів до Володьки голос Суркова.

Повз нього дядько Порфир пробіг. Просто на майдан. Інші також вибігли і враз залягли. За першою шеренгою друга ринула. І собі залягла. Гармаші гармату посеред арки викотили. Володька теж од стіни відлип, помчав своїх наздоганяти. Чим дужче смеркало, тим сильнішав вогонь.

— Гей, малий!— торкнувся Володьчиного плеча моряк у розстебнутому бушлаті.— Ховайся за колоною! Гайда!

Володька послухався й побіг. Ляп у калюжу! Лежить. Усі лежать, і він лежить. Гуртом наказу чекають. Моряк також поруч лежить. «Пожувати б щось...»— шепоче.

Тут лише згадав Володька, що й у нього зранку ані рісочки в роті не було. Сковтнув слинку. Намірився далі бігти, але в цю мить я-аак гахне!

— «Аврора»!— вигукнув моряк, схоплюючись на ноги.

Не сам він — увесь майдан піднявся.

— Ура-а-а!

Через майдан! Через стоси дров! У двір! До якогось під'їзду!

Володька своїх путіловців одразу ж загубив. Біжить — лише спину в бушлаті та стьожечки від безкозирки попереду бачить. З першого поверху — на другий! З другого — на третій!

І моряк загубився. Мабуть, на горище за юнкерами подався. Людська хвиля винесла Володьку до іншого коридора.

А там — Сурков!.. Побачив Володьку:

— Ти чого тут?! — І рукою махнув.— Шукай, де юнкери поховалися.

А вони скрізь! За шторами. За ліжками. У шафах. Тремтять, руки догори здіймають.

Скільки кімнат перебігли, Володька не пам'ятає. Аж ось і кухня. Казани в ній — ого! В кожному каші можна наварити стільки, що на весь цех вистачить!

Підняв Володька покришку з казана, а там... дядько сидить!.. Невійськовий. Висунув голову і лепече:

— Кухар я, панове шановні, кухар...

— Ну, коли кухар,— каже Сурков,— тоді годуй!

Дядько вибрався з казана.

— Зараз, зараз,— шепоче.— Хліба немає, а ковбаса ось.

Відчинив якусь шафу, а там і справді ковбаса.

Ніколи Володька не їв такої доброї ковбаси. Так захопився, що не помітив, як Сурков із загоном з кухні зникли. Побіг наздоганяти. А куди? В які двері?

Біжить Володька коридорами, залами, колишніми царськими покоями. За вікнами вже ніч. Зовсім стомився Володька. «А чого,— міркує,— бігти? Палац тепер наш. Одпочину та й гайну додому».

Сів Володька на роззолочене крісло. Гарне, м'якеньке. І чи то заснув, чи тільки задрімав, чує раптом:

— Ну ж і малий! Ба, якого стільчика вибрав!

Дивиться Володька — моряк. Той самісінький. А з ним іще двоє. Стоять і сміються.

— Ти де сидиш, га? — питають.

— У кріслі...

— У кріслі?! — Моряки ще дужче розреготалися. Потім один і каже: — Не у кріслі ти, малий, а на царському троні всівся! Та воно й правильно — сиди! Ти тепер тут господар.

Моряка того Володька на все життя запам'ятав. Правду він тоді сказав. Виріс Володька справжнім господарем своєї країни, свого колишнього Путіловського заводу, що став Кіровським. Батьківщина присвоїла Володимиру Якумовичу Карасьову високе звання Героя Соціалістичної Праці. Товариші по роботі посилали його до Москви — делегатом XX партійного з'їзду.

Але про ту жовтневу ніч Володимир Якумович особливо любить розповідати піонерам.

Чув його і я.

Переклав з російської В. ДОВЖИК

Малюнок В. ВАСИЛЕНКА

ПЕРШИЙ ЗБІР

Тетяна ***КУДРЯВЦЕВА***

Усі першокласники дуже чекали того дня, коли нарешті стануть жовтенятами. І ось він настав — урочистий, як перше вересня. І навіть більше. Важко було дочекатися кінця уроків. Таня Филимонова забула, що не розмовляє з Караськовим, і призналась йому:

— Не можу більше чекати. Терпіння не вистачає.

Митя зрадів, що вона звернула на нього увагу, і тихо сказав:

— Я теж.

Після другого уроку всі зібралися в роздягалці. Прийшли бабусі, мами. І вожата Світлана стоїть у білому фартушку. Всі сіли в автобус. І оглянутися не встигли, як вже приїхали в Палац піонерів.

Там було людно. Першокласники вишикувались у величезній сяючій залі. До них підбігли піонери. В руках вони тримали червоні зірочки.

А Митя стояв останнім. Він чекав, чекав, а потім від хвилювання навіть очі заплющив. А коли розплющив — зірочка вже червоніла в нього на грудях.

Митя знітився і не знав, що робити. Але Филимонова зашепотіла йому на вухо:

— Нічого, Митю, не переживай.

Заграла музика, почались розваги. Біганський стрибав, Яблокова співала, а Вороненков просто підстрибував на радощах. Навіть Монтікова затанцювала. А тут запропонували гру «Струмочок». Вафлін забув, що він — Вафлін, і став струмочком.

Митя стояв під стіною і дивився на хлопців. Він весь час торкався своєї зірочки, перевіряв, чи не відчепилась. Таня Филимонова підійшла до нього і каже:

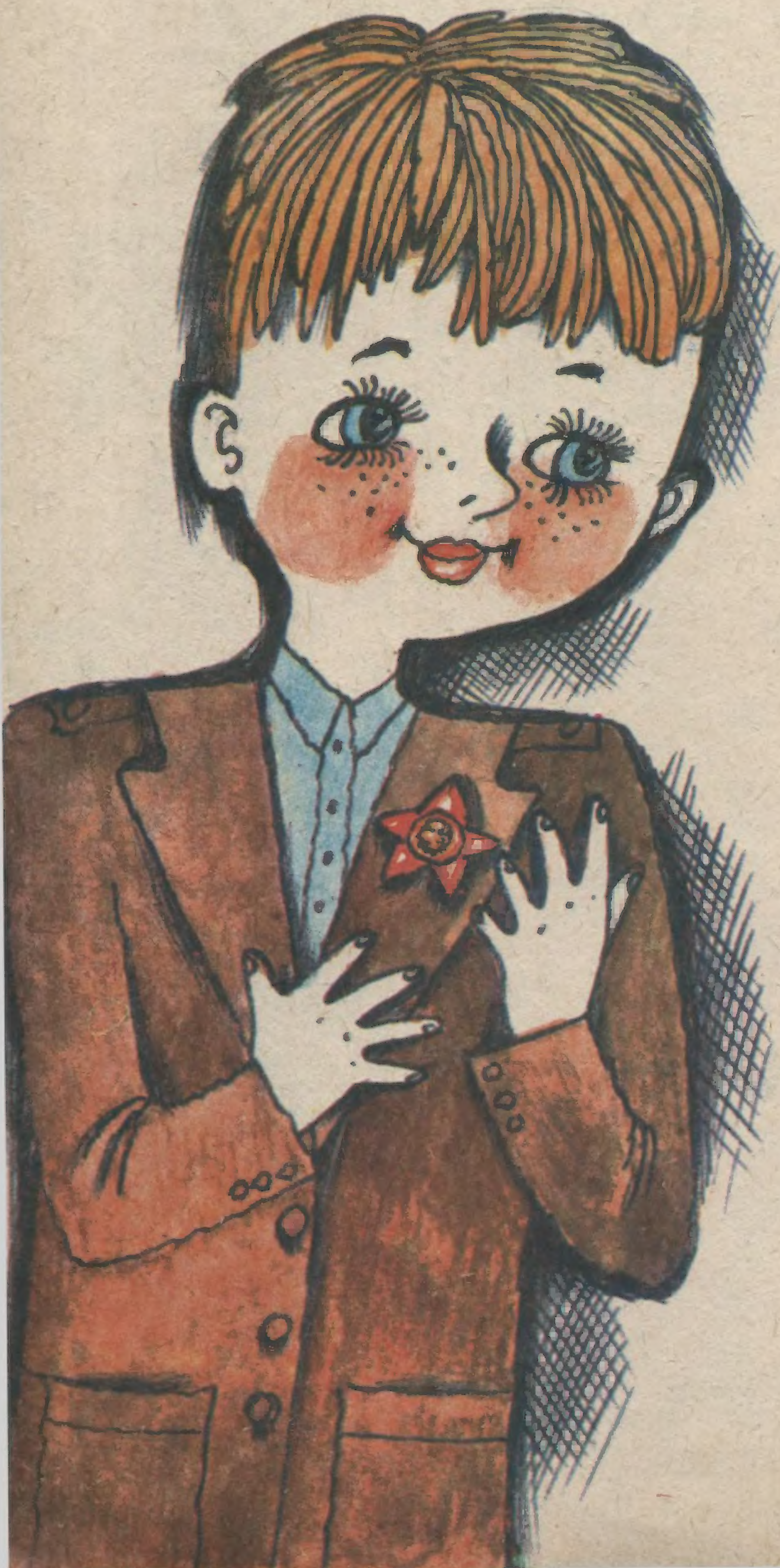
— Ти мій сусід, так будь мені за пару. Пограй з нами в «Струмочок».

Вона міцно схопила його за руку. Видно, боялась, щоб він і справді не впав.

А ввечері Митя розфарбовував сторінку в своєму зошиті в червоний колір, найсвятковіший з усіх-усіх кольорів на світі. І синім по червоному написав: «На вулиці я розстебнув пальто. Щоб мою зірочку бачили всі».

Переклала з російської
В. КАМЕНЧУК

Малюнок ***Т. ЮРЧЕНКО***

ОЛЕКСАНДР ПУШКІН

* * *

(З роману «Євгеній Онєгін»)

Аж північ хмари наганяє,
Завила враз,— і от сама
Йде чародійниця-зима.
Прийшла, розсипалась; жмутками
Повисла на гіллі дубів,
Лягла хвилястими ковдрами
У полі, навкруги горбів;
Зрівняла береги з рікою
Розпушеною пеленою;
Блищить мороз. І раді ми
З цих жартів матінки зими.

З російської. Переклад М. РИЛЬСЬКОГО

(З поеми «Полтава»)

Спокійна українська ніч.
Прозоре небо. Зорі сяють.
Дрімоти-сну не гонить з віч
Повітря тепле. Ледве мають
Тополі листям сріблясті.
І місяць ген в височині
Над Білу Церкву випливає
І гетьмана сади рясні
Та замок давній осяває.

Переклад
А. МАЛИШКА і М. РИЛЬСЬКОГО

РУКОПИСНА КНИГА ДІТЕЙ

«МИ — ПРАВНУКИ ЖОВТНЯ»

До редакції «Барвінка» надходить чимало листів. У них жовтенята розповідають про свою любов до Батьківщини, про те, які подарунки підготували до ювілею Жовтня. В рубриці «Мільйон добрих справ» ми познайомили тебе, друже, з багатьма корисними справами жовтенят. А от жовтенята з Київського району міста Харкова надіслали Барвінкові рукописну книгу «Ми — правнуки Жовтня». Про що ж ця книга? Про дитячі мрії, про те, що приніс Великий Жовтень бабусям та дідусям, мамам і татам. Про тих людей, з кого діти беруть приклад. А втім, перегорнімо сторінки цієї незвичайної книги разом...

З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ!

Батьківщино! Наша мила, прекрасна Батьківщино! Вітаємо тебе з днем народження! Нехай завжди сяє сонце над твоїми полями і садами. Хай квіти прикрашають тебе, Батьківщино! Хай ширшає коло твоїх друзів і тільки мирним буде небо над тобою!

Жовтенята СШ № 107

ЩО МИ МОЖЕМО?

Можемо гірку збудувати, щоб спускатися з неї на санчатах. У шкільному садку дерева та кущі доглядати. Дома допомагати. Можемо разом з піонерами макулатуру і металобрухт збирати. У кожній жовтенятській зірочці — десять рук! А в жовтенятській групі — шість зірочок, от і порахуйте, скільки роботящих рук. А ще ми можемо концерт малюкам підготувати, подарунки іменинникам зробити, книги підклеїти. Отож не такі вже ми невмійки!

Жовтенята СШ № 17

Малюнок Ірини та Світлани СМИРНОВИХ, 6 і 9 років, м. Київ

«Мій рідний край». Малюнок Каті ПЕТРИЧЕНКО, 8 років, м. Київ.

ЖОВТЕНЯТА — ІНТЕРНАЦІОНАЛІСТИ

А один із розділів книги написав хлопчик, який жив колись у Гвінеї.

«Дорогі друзі! Від усіх вихованців Івановської ордена Дружби народів інтернаціональної школи імені Стасової сердечно дякую вам за подарунки. Вони порадували багатьох хлопчиків і дівчаток із 23 країн світу. Мене звати Сериф. Жив у Гвінеї. Коли почалася війна, був ще зовсім малим. Проте воював у партизанському загоні. Згодом мене направили до міста Іванова. Лише тут я довідався, що мого батька розстріляли, а маму повісили. Тепер моя Батьківщина — Радянський Союз; він допомагає багатьом дітям країн, народ яких бореться за нове життя. Ми дружимо і віримо, що мир і щастя переможуть зло.

З привітом Вісйро СЕРИФ»

* * *

Як виросту, обов'язково стану будівельником і побудую стільки красивих будинків, щоб усім вистачило квартир.

Женя БЕЗПАЛИЙ, 2-В клас, СШ № 17

МИ ГРАЄМОСЯ

Цю книгу нам, першокласникам, допомогли написати наші старші друзі — піонери. Коли ж вони запитали, що найбільше ми любимо робити, всі дружно відповіли: гратися. Чому? Та тому, що у грі можна стати ким завгодно: і добрим чарівником, і лікарем, і вчителем. Виявляється, є безліч цікавих ігор, які допомагають вчитися. Граючись, ми навіть у космосі побували. І зрозуміли, що нам треба добре і багато вчитися. Отож ми гуртом розв'язуємо цікаві ребуси, задачі, виконуємо спортивні вправи. Завітайте до нас, пограємося!

Жовтенята 1-А класу, СШ № 17

«Будівництво». Малюнок Сергія ТАРАРДОВА, 9 років, м. Дніпродзержинськ.

ДВА ОРДЕНИ ЛЕНІНА

Орден Леніна — дуже висока нагорода. А мій дідусь, Сташенко Микола Іванович, має два ордени Леніна. Все життя він вирощував хліб. Лише раз довелося залишити йому хлібне поле — коли пішов на фронт захищати Батьківщину.

Інна ЧМУТ, 3 клас, СШ № 107

* * *

Я мрію про те, щоб усі люди на землі жили в мирі і дружбі. Уявляєте, який хоровод був би, якби люди планети взялися за руки і дружно заспівали: «Я, ти, він, вона...»

Олег ТИЩЕНКО, 2-А клас, СШ № 96

Микола ПЕТРЕНКО

ЧИ ПІЗНАЄТЕ НАШУ БАБУСЮ?

До нас приїжджає бабуся. З далекого краю, з маленького села, що над самою річкою Сулою. Мабуть, бабуся приїде у неділю чи ще якийсь такий день, може, навіть на ярмарок,— коли їй не треба буде йти в поле.

Як тільки бабуся приїде, її легко пізнають усі, хто тоді трапиться на вулиці, хоч у нашому містечку сила-силенна людей, а на ярмарках особливо. Впізнають, бо бабуся матиме великий кошик, а в ньому повно смачних-пресмачних яблук і, певно, ще якихось добрих гостинців. Може, навіть щільників з медом.

Та головне, з чого всі пізнаватимуть бабусю, це те, що вона кожному по дорозі бажатиме доброго ранку і багатьох питатиме, де наша вулиця. Хоча вона й так мусить знати, де ми живемо, бо вже приїжджала до нас кілька разів. А взимку, коли я хворів, то гостювала більше місяця, все біля мене сиділа, казки розповідала та липовим медом напувала.

Вона й вам розповіла б якусь казку, може, навіть безліч казок, коли б ви уміли гарно слухати та просили розповідати ще і ще. І тих казок, які ви знаєте, і тих, про які ви ніколи в житті й не чули. Про Івасика-Телесика знаєте? Чи про солом'яного бичка? А про крилатий корабель чи про кобилячу голову? Правда, про кобилячу голову дуже страшна казка. Забули? То приходьте до нас, коли бабуся гостюватиме, та попросіть її гарненько, вона й погодиться. І я ще раз послухаю. Бабуся, буває, і роботу робить, і казку розповідає. Вона в нас така: рушник вишиває і розповідає, картоплю чистить і пісеньку виводить, квасолю лущить — і знову за казку. Тільки й ви допомагати беріться.

Про хлопчика, який у світ широкий подався ліки для сестрички шукати, ви теж, напевно, не знаєте. Бо бабуся казала, що то, здається, про мене. От коли б із котроюсь моєю сестричкою скоїлося лихо чи хвороба важка напала, то я,— бабуся це наперед знає,— пішов би хоч за тридев'ять земель, хоч у тридесяте царство — мертвої та живої води шукати.

Мені б різні люди в дорозі зустрічалися, і пішки йшли, і волами їхали, і каретами мчали (то пани, звичайно). Але я ні в кого нічого не проситиму і дороги не розпитуватиму. Аж доки сліпого кобзаря зустріну. А що зустріну, то напевно. Тоді саме на грозу збиратиметься, і громи вигримуватимуть, і блискавиці шугатимуть. Та боятися не треба, бо тільки гірше буде. Треба привітати кобзаря, поділитися з ним хлібом та водою, а вже тоді й розпитувати, звідки кобзар мандрує, куди йде, що бачив та що порадити може.

І скаже кобзар: там, за трьома горами, трьома дібровами, за три гони від трьох старих вітряків, роздоріжжя буде. Однією дорогою поїхати — слави здобути, багатим стати. Але то для себе. На другій — коня можна втратити. Але ж у мене його й так немає. На третій — самому гинути доведеться або всіляких страхів натерпітися. Але саме ця третя дорога...

Саме про цю третю дорогу бабуся мені тоді не доказала — прийшов батько з роботи, мати стіл для вечері накрила, то бабуся й перебила казку. А за вечерею заговорилася, бо ж багато мала розповісти, адже на ранок треба вже повертатися до дідуся Гната. Заговорилася про життя, про колгоспи та врожаї, про все... Я слухав-слухав, та й заснув...

Оце маю дослухати ту казку, нагадаю бабусі про неї, тільки щоб вона швидше приїжджала.

Прошу вас, хто стрінеться з нею: коли вона поспитає про нашу вулицю, то ви скажіть, як краще пройти: повз Палац культури, повз пам'ятник Сковороді. Скажіть їй, не прогадаєте: бабуся пригостить вас яблуком, а може, й двома, коли ви прогулюватиметесь не самі. І дитині дасть, якщо ви будете з дитиною. Дитині насамперед, неодмінно. А яблука ті дуже смачні: з найкращого в світі бабусиного саду.

Самі ви нічого в бабусі не питайте, коли вам ніколи,— ні звідки вона, ні до кого,— бо як бабуся почне розповідати, то довго. А ми із сестричками будемо чекати і хвилюватися: де ж це заподілася наша бабуся? І дуже кортітимуть нам яблука, бо вони смачні-пресмачні.

Хоч, напевно, буде не так. Тато, звичайно, вийде зустрічати бабусю аж до автобуса. Він і нестиме її кошика. А бабуся йтиме поряд і бажатиме кожному зустрічному доброго ранку,— бо так заведено у бабусиному маленькому селі, що над самою річкою Сулою. Це далеко, якщо пішки, але автобусом не дуже далеко.

Так ви її й пізнаєте, нашу бабусю.

Малюнок Л. ХАРЛАМПІЄВА

НА ЗЕМЛІ І В НЕБІ

Що за птах? Старі й малі
скажуть при потребі.
Проживає на землі,
а співає в небі.

Жайвір! Жайворон! Дивись —
виринув із ночі.
Лине вгору, ввись, увись,
крильцями тріпоче.

Вгору, вгору, над село,
скільки сили стачить.
Сонце нам ще не зійшло,
він його вже бачить.

Пісні вам, поля, гаї?
Пісні? А якої?
О, ті-ї, ті-ї, ті-ї,
жвавої, дзвінкої!

Миттю, миттю:— Тю-ю-тю,—
і повів охоче,—
о, хвала ·жит-тю, життю!—
крильцями тріпоче.

Дмитро БІЛОУС

ОРЛАН-БІЛОХВІСТ

Розітнувши хмар завісу,
над безмежний жовтий лан
виринає із-за лісу
білохвостий птах — орлан.

Тільки пера розчепірить
махові — яка краса!
Наче ними хоче змірить
ясно-сині небеса.

Там, де є великі ріки,
де є хащі при лугах,
мостить гнізда птах великий
на високих дерева́х.

Та, на жаль, по зимах, веснах
менше хащів що не рік —
орланів, птахів чудесних,
різко зменшується лік.

— Кра-кра-кра! кльо-кльо!— клекоче,
наче кличе він когось.
Чи сказати щось нам хоче,
а чи ремствує на щось.

Ген над хмар скелясті кряжі
поринає у блакить.
Що ж кричить він? Що він каже,
красень? Що йому болить?

Він говорить про єдине,
він благає про одне:
— Можеш тільки ти, людино,
зберегти мене!

ПИЩУХА

Чом снують
скрекотухи,
пристають
до пищухи?
На весь ліс
застрочили:
— В тебе ніс —
криве шило!

А вона,
щебетуха,
не дурна,
тільки слуха
та птахам
рівнодзьобим:
— Годі вам,
твердолобим!

В стовбурах,
у криви́знах,
тьма комах
ненависних.
Не зівай,
бо негоже:
добувай,
хто чим може!

Вгору, вгору, над село,
скільки сили стачить.
Сонце нам уже зайшло,—
він його ще бачить.

Де черв'як,
жук вусатий —
вам ніяк
не дістати.
А моє
криве шило
дістає
любо-мило!

Малюнок М. ЄМЕЛЬЯНОВА

Петро ОСАДЧУК

СПАДКОЄМЦІ

Діди, колись безвусі хлопці,
Могли б про себе розповісти нам:
«Ішли на подвиг комсомольці,
В бою ставали комуністами».

Земля, трудом батьків зігріта,
Нам віддає гаї і луки...
Ми знаємо, чиї ми діти,
Пишаємось, чиї ми внуки.

Сьогодні ходимо до школи,
Живем з піснями голосистими.
А завтра в лавах комсомолу
Нам виростати комуністами.

ЗИМОВІ ПЕРЕГОНИ

В санчата запряжені
Дикі козулі
Несуть мене лісом
На луки поснулі,
Несуть мене полем
І через байраки
В санчата запряжені
Вірні собаки.
Летять через гори
І доли санчата —
Несуть мене далі
Сріблясті лошата,
Снігами такими,
Що сліпляться очі,
Несуть мене вепри,
До бігу охочі,

В санчата запряжені
Курка і півень
Несуть мене з півночі
Прудко на південь,
Летять через гори
І доли санчата —
В упряжці стрибають
Відважні зайчата.
Несуть мене льодом,
Від полюса близько,
В санчата запряжені
Лис і вовчисько.
Снігами такими,
Що сліпляться очі,
Несуть мене олені,
Мчати охочі,

В санчата запряжені
Морж і моржиха
Несуть мене морем,
Здіймаючи вихор.
Летять через гори
І доли санчата —
В упряжці, мов коники,
Мчать котенята.
В санчата запряжені
Гіпопотами
Снігами несуть мене...
Просто до мами.
А мати:— У сні
Розкриватись не можна!—
Поправивши ковдру,
Говорить тривожно.

Малюнок Л. ХАРЛАМПІЄВА

Геннадій ЛІТНЕВСЬКИЙ

Чужа п'ятірка

Упоравшись з перевіркою домашнього завдання, Неля Дмитрівна сказала:

— А зараз, діти, напишемо твір.

— Про улюблену професію?! — радо озвався Юрко. Він учора ввечері дивився фільм про моряків-підводників і твердо вирішив стати підводником.

— Ні, — відповіла Неля Дмитрівна. — Тема нашого твору ось яка... — Вона взяла крейду й написала на дошці:

«ЯК Я ДОПОМАГАЮ МАМІ».

«Пхе, теж мені тема!» — подумав Юрко. Він переписав назву твору до зошита і замислився. Про що ж писати? Хіба про те, як він недавно постояв у черзі за сметаною, поки мама купувала хліб? Чи про те, як односив її листи до поштової скриньки? А може, описати, як улітку в гостях у бабусі вони з мамою обривали вишні на варення? Мама обривала, а він тримав відерце. Ох, і наївся ж тоді!

Юрко зазирнув у зошит своєї сусідки по парті Люсі. Та писала: «Вдома я допомагаю мамі накривати на стіл, а потім сама мию увесь посуд».

«Оце діло!» — подумав Юрко і написав собі в зошиті, що він миє посуд і накриває на стіл. Потім кинув оком у зошит до Дениска, який сидів попереду. Денис писав: «Щоб мама могла відпочити після роботи, я сам ходжу в магазин по продукти». Юрко теж написав, що ходить до магазину. Ще й перелічив, які саме продукти він там купує: хліб, масло, олію, рибу, консерви, макарони, халву, цукерки, морозиво, ситро, картоплю, кефір, сіль і сірники!

А тоді Юркові закортіло подивитися ще й у Петрів зошит. Петро сидів позаду. Озирнувшись, Юрко прочитав: «Вдома я поливаю квіти, мию підлогу, чищу пилососом килим і доріжки». Юркові це сподобалося. Він дописав у своєму творі: «А коли я принесу з магазину покупки, то не сиджу склавши руки, а поливаю квіти, мию підлогу і чищу пилососом килим».

Твір вийшов довгий і красивий. Не соромно здавати й на перевірку.

Повернувшись зі школи додому, Юрко пообідав, повчив уроки. Потім дов-

го гуляв з хлопцями у дворі. Після вечері подивився телевізор і ліг спати.

Наступного дня Неля Дмитрівна принесла перевірені зошити.

— Усі написали добре,— сказала вона.— А найкращий твір — у Юри Денисенка. Він мав про що писати, бо багато допомагає мамі.

Неля Дмитрівна прочитала вголос Юрків твір і оголосила: «П'ятірка!» Діти захоплено дивилися на Юрка, а він сидів і пишався. Ще приємніше йому було від думки про те, як зрадіють удома батьки: п'ятірки він приносив не часто.

— А я сьогодні п'ятірку отримав!— п...ялився він, щойно мама переступила поріг.

— Молодець, синку,— всміхнулась вона.

Мама віднесла на кухню важкі сумки з покупками. А поки мила руки і перевдягалася, Юрко тримав напоготові зошит з п'ятіркою.

Нарешті мама сіла перепочити перед тим, як готувати вечерю. Юрко подав їй зошит. Мама помилувалась оцінкою й почала читати твір. На її обличчі спершу відбилося здивування, а тоді воно робилося все смутнішим, смутнішим...

— Я й не знала, що ти в мене такий помічник,— тихо мовила мама.— Навіть килим пилососом чистиш. А в нас же й пилососа немає.

Юрко зніяковів, але спробував заперечити:

— Пилосос ми скоро купимо,— тато казав. Зате — п'ятірка!

— Це не твоя п'ятірка,— відказала мама.— Ти її не заробив. Прикро мені, що мій син росте ледарем та ще й брехуном.

Вона закрила зошит і відсунула його від себе аж на край столу.

Коли прийшов тато, Юрко мив у коридорі підлогу. Коло порога акуратною купкою лежали витрушені доріжки.

— Ти ба!— здивувався тато.— А уроки повчив?

— Уже.

— А що ти сьогодні зі школи приніс?— запитав тато.

Юрко змовчав. Тато побачив на столі зошит і розгорнув його. У назві твору «Як я допомагаю мамі» слово «допомагаю» було перекреслено, а вгорі Юрковою рукою написано: «ДОПОМАГАТИМУ».

Малюнок Т. ЮРЧЕНКО

СМАЧНИЙ ХЛІБ

Оповідання за малюнками

Третьокласник Костя часто забував удома свій щоденник. Зате в його портфелі завжди лежали двоє яблук і бутерброд. Про це турбувалася мама.

Яблука Костя любив. Сир віддавав воронам. А булку викидав десь по дорозі зі школи додому. Йому не хотілося псувати настрій матері й пояснювати, чому це він знову не доїв бутерброд.

Одного разу до Кості підійшов Барвінок і запитав, навіщо він викидає булку, адже хліб дістається людям важко.

— Що ж тут важкого?— відповів третьокласник.— Перейти через вулицю до магазину — хіба це важко?

Нічого не сказав на це Барвінок, а тільки взяв Костю за руку і повів на околицю міста.

Там уже пахло весною. Трактори будили поля від зимового сну. За плугом ходили граки, допомагали хліборобам боронувати ріллю. А на сусідньому полі трудилися сівалки. Високо в небі дзвеніла жайворонкова веснянка:

«Сонце і хліб». Малюнок Лесі БОНДАР, 7 років, м. Київ.

Проростай, зерно, із землі,
Вже вернулися журавлі
І над полечком — синя вись,
Проростай, зерно, не барись.
Знову зеленню вкрий лани,
Мідним колосом задзвени.
Проростай, зерно, виростай
На багатий наш урожай.

— Усі працюють, а ми стоїмо,— озвався Костя.

— Зачекай,— сказав Барвінок, — скоро знайдеться робота і для нас.

І справді, тільки-но в полях зазеленіли посіви, тут як тут з'явився цар Осот з розбишаками бур'янами. Вони глушили молоді сходи, не давали їм звестися на повен зріст.

Раптом над полем з'явився літак — «кукурузник». Барвінок підняв червоний прапорець і загукав: «Сюди! Скоріше лети сюди!» Злякалися бур'яни і гайда тікати з поля.

Минув час, і заколосилася нива. Від обрію до обрію покотилися по ній зелені хвилі. Колоски наливалися сонцем і ставали все важчими й важчими.

Чорній хмарі це чомусь не подобалось. Вона не раз погрожувала витолочити пшеницю градом, підпалити її блискавкою.

«Мій край».
Малюнок Богдани БОНДАР,
9 років, м. Київ.

Вдень і вночі стерегли поле перепілки. «Хто йде? Хто йде?» — перепитували вони кожного, хто наближався до хлібної ниви. Барвінок і Костя часто чергували на спостережній вишці і теж не дрімали.

Аж ось і жнива. Комбайн заходився збирати врожай.

«Якщо комбайнові дозволяється, то чому ж мені не можна?» — подумав хом'як і заходився збирати колоски у мішок. Але Костя прогнав його з поля.

Вантажні машини возили зерно на елеватор. Біля вибоїн на дорозі чатували ворони і миші. Та жодна зернинка не випадала з кузова.

Незабаром золотаве зерно потрапило до млина, стало білим борошном. «Ти глянь,— дивувався Костя,— земля чорна, а родить білий хліб».

Пекарі напекли паляниць, булок, бубликів.

— З новим хлібом!— привітали вони Барвінка і Костю.

Того ж дня Костя купив у магазині рум'яну булку. Вона була, як ніколи, запашна й смачна. «Недарма кажуть: смачний хліб від свого мозоля»,— подумав Костя, йдучи додому.

Підготував Анатолій КАЧАН

Понад триста юних читачів надіслали розповіді за малюнками, вміщеними в березневому номері журналу. Це оповідання написане за листами переможців конкурсу: Бориса ОНУЧАКА (с. Юхни Київської обл.), Романа ВАТАМАНЮКА (с. Селятин Чернівецької обл.), Руслана КИРЕТІВА (с. Гусине Львівської обл.), Галини ІВАНЧУК (с. Литовеж Волинської обл.), Віталія САМАРСЬКОГО (с. Чумаки Дніпропетровської обл.), Сергія КУШНІРА (м. Сарни Ровенської обл.), Тетяни СОКОЛ (с. Кросни Полтавської обл.), Олени БОНДАРЕНКО (м. Умань Черкаської обл.), Оксани ПЕТРОВСЬКОЇ (м. Затишшя Одеської обл.), Галини ПОДОЛЯН (с. Федорівка Миколаївської обл.), Тетяни ГОЛОВКО (м. Ленінськ-Кузнецький Кемеровської обл.), Світлани МУРАВСЬКОЇ (м. Новолукомль Вітебської обл.)

«…к у нас вітають хороших трудівників». Малюнок Наталі ПІДПАЛОЇ, 9 років, с. Грушів Київської обл.

Алла ПОТАПОВА

Операція ТУК-ТУК

Трапилося це в неділю.

Сергійко вийшов на вулицю і побачив Михайлика, який сидів на поламаній гойдалці і копирсав брудний пісок носком черевика.

— Чому сидиш? — запитав Сергійко.

— А що мені робити? — знизав плечима Михайлик.— Хотів на гойдалці погойдатися, так хтось обірвав її. Перекладина від турніка на землі он валяється. Нудьга... Добре було б переїхати в такий будинок, де у дворі був би справжній дитячий майданчик,— замріяно сказав Михайлик.— Та ще футбольні ворота і турнік в порядку, і все щоб було обладнано як слід.

— Так то ж тільки спочатку все так добре, а потім все гірше й гірше буде,— зауважив Сергійко.

— Авжеж,— погодився Михайлик і почав підстрибувати на дошці. І Сергійко почав підстрибувати, відштовхуючись ногами від землі. Гойдалка жалібно заскрипіла.

— Ще трошки,— сказав Михайлик,— і вона трісне!

Сергійкові це не сподобалось. Він встав і сказав:

— Нісенітниця якась. Гойдалки ламаємо.

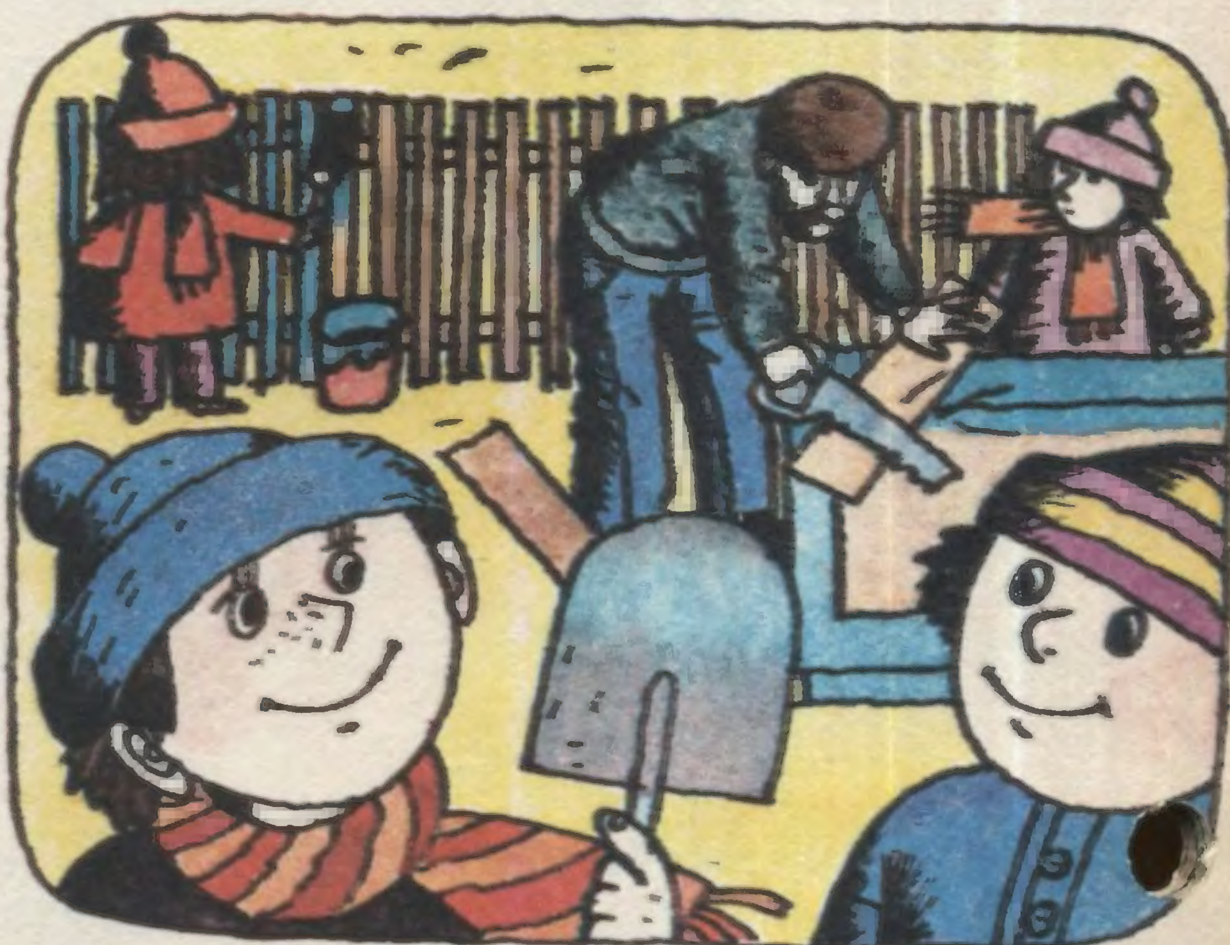
— Так все одно вони поламані,— простодушно зауважив Михайлик.

— Все одно, все одно! — несподівано закричав Сергійко.— Тобі все одно, Галочці все одно,— він кивнув на дівчинку, що стояла на дошці.— От так все і розламується!

— А я що, я нічого! — поспішно сказала Галочка.— Якщо хочете, я можу принести молоток і цвяхи. Давайте цю гойдалку полагодимо.

— Молодець, правильно міркуєш! — сказав Сергійко.— А й справді, давайте проведемо операцію «ТУК-ТУК»!

...Через деякий час на дошці з'явилось яскраве оголошення:

**«ШАНОВНІ ТОВАРИШІ!
ЗАПРОШУЄМО ВАС НА ОПЕРАЦІЮ
«ТУК-ТУК»!
НАВЕДЕМО ПОРЯДОК НА СПОРТИВНОМУ
МАЙДАНЧИКУ!»**

Біля дошки оголошень товпились діти. Читали вголос, пересміювалися.

— Всі прочитали? — запитав голосно Сергійко. — А тепер швиденько по інструменти — і на майданчик!

На спортивний майданчик прийшли і батьки. Весело стукали молотки, запахло свіжою фарбою.

А в кінці дня — майданчик не пізнати: гойдалки і турнік полагоджені, для футбольних воріт поставлено чотири стовпчики, натягнута волейбольна сітка.

— Ну що ж, почнемо футбольний матч? — запитав, усміхаючись, чийсь тато і став на воротах.

— Ідіть усі сюди, до воріт! — гукав третьокласник Миколка, весь у зеленій фарбі. — Я фотоапарат приніс! Сфотографуємося!

Всі — і дорослі, і діти — зібрались біля футбольних воріт. Деякі навіть на землю сіли, аби кожного добре видно було.

— Ну що, Михайлику, хочеш перебиратися в інший двір? — лукаво примружившись, запитав Сергійко.

— Ні, тепер не хочу! — засміявся Михайлик. — Тепер кращого, ніж наш двір, не знайдеш!

Переклала з російської
Л. СИЛЕНКО

Малюнок В. СЕРЦОВОЇ

Барвінок

Головний редактор
В. В. Моруга

Редколегія
А. І. Давидов
М. М. Ємельянов
О. Д. Іваненко
В. І. Кава
А. Л. Качан
Л. І. Козій
(відповідальний секретар)
В. О. Момот
В. Я. Неділько
Д. В. Павличко
О. І. Пархоменко
Т. В. Полякова
Н. І. Сподаренко
Б. Й. Чалий

Художній редактор
А. М. Казанський
Технічний редактор
М. К. Акопова
Коректор
С. І. Гайдук

Макет Л. Шевченко
На обкладинці малюнок
В. Василенка

Журнал видається українською та російською мовами. Засновано в 1928 році. Виходить раз на місяць. Рукописи не повертаються.

Здано до набору 24.08.87. Підписано до друку 24.09.87. Формат видання 60×90 1/8. Офсетний друк. Умовн. друк. арк. 3, Умовн. фарб.-відб. 12,0. Обліково-видавн. арк. 3,50. Тираж 34/300 Зам 7-301.

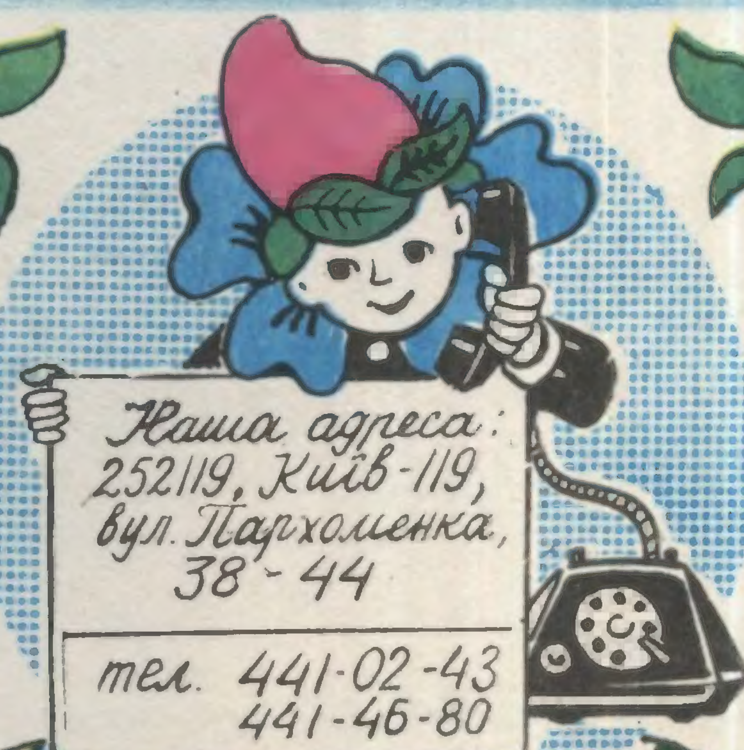
Адреса редакції: 252119, Київ-119, вул. Пархоменка, 38—44. Тел. 441-02-43, 441-46-80.
Київ, ордена «Знак Пошани» видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь».
Поліграфкомбінат ЦК ЛКСМ України «Молодь» ордена Трудового Червоного Прапора видавничо-поліграфічного об'єднання ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия». 252119, Київ-119, вул. Пархоменка, 38—44.

«Барвинок», журнал ЦК ЛКСМУ и Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина для школьников младших классов (на украинском языке).
Журнал издаётся на украинском и русском языках. Основан в 1928 году. Выходит ежемесячно.

Адрес редакции: 252119, Киев-119, ул. Пархоменко, 38—44. Тел. 441-02-43, 441-46-80.

Киев, ордена «Знак Почёта» издательство ЦК ЛКСМУ «Молодь».
Полиграфкомбинат ЦК ЛКСМ Украины «Молодь» ордена Трудового Красного Знамени издательско-полиграфического объединения ЦК ВЛКСМ «Молодая гвардия». 252119, Киев-119, ул. Пархоменко, 38—44.

Текст набрано з застосуванням вітчизняного фотонабірного комплексу «Каскад»

20 к.
Індекс 74022

1 ТОПОЛЯ
2 ДУБ
3 ЛИПА
4 ГОРОБИНА
5 КЛЕН

На уроці малювання наш Федько одержав завдання — намалювати осіннє листя. Федько дуже старанно замалював кілька листочків. Але от біда — в нього виявилося лише три фарби: ЧЕРВОНА, ЖОВТА і ГОЛУБА. А на осінніх листочках бачимо всі барви веселки.

Підкажіть, діти, Федькові, як отримати інші кольори. Впишіть до клітинок на нижньому малюнку назви кольорів, одержуваних при змішуванні кожної пари фарб. Заразом перевірте, чи все вірно на малюнку Федька.

Відповідаючи на попереднє завдання, діти відзначають, що Федькові та Мурчику ще рано давати звання взірцевих пішоходів та велосипедистів. Це так, але, здається, самі автори листів теж іще не великі знавці правил дорожнього руху. Раджу вам, діти, обов'язково вивчити їх.

«БАРВІНОК»

